

Het Zoniënwood, een groene schat om te koesteren!

Een bladzijde geschiedenis Kolenwoud wordt Zoniënwood

Stel U het Zoniënwood voor zonder bomen: algen, korstmossen en heidestruiken zover het oog reikt. Zo zag de "Zoniëntoendra" er 10.000 jaar geleden uit, aan het einde van de laatste ijstijd. Onder invloed van klimaatwijzigingen veranderde de toendra, door de eeuwen heen, in een woud. Zo maakt Zoniën (samen met de andere Brabantse bossen) ten tijde van de Romeinen deel uit van het uitgestrekte *Kolenwoud* dat zijn naam dankt aan de kolenbranders die aanzienlijke hoeveelheden houtskool stoken, nodig voor het smelten van het ijzer in de laagovens.

De naam "Zoniën" komt waarschijnlijk van de rivier de Zenne die het bos eertijds doorkruiste. In de 12de eeuw heette de Zenne "Saina" of "Sonna" en het bos "Sonia". In de 14de eeuw droeg de rivier de naam "Zenne" en het bos Sonie, Zonie, Sonien of Zoniën. De etymologische **betekenis van het woord 'woud'** in de Oudgermaanse taalfasen (en daarom waarschijnlijk de oorspronkelijke) is '**ongecultiveerd gebied, wildernis**'. Een woud was dus oorspronkelijk geen bos in de betekenis zoals we dit nu kennen.

Het Zoniënwood is evenwel tot in de 15de eeuw bijna volledig gespaard gebleven: eerst als eigendom van de graven van Leuven en later van de hertogen van Brabant. (16de - 17de eeuw). In de bewogen 18de eeuw werd het woud geplunderd door de bevolking. De landheren, die in geldnood verkeerden, kapten massa's bomen. Twee lichtpunten echter: de regering van de aartshertogen Albrecht en Isabella en deze van de Oostenrijkse Habsburgers (1714-1795). Joachim ZINNER, een jonge Oostenrijkse landschapsarchitect, laat massaal beuken aanplanten; die vormen tot vandaag de majestueuze **beukenkathedraal**. Onder deze beuken komt maar weinig begroeiing voor, waardoor je kan spreken over een heuse 'beukenkathedraal'. Beuken ouder dan 200 jaar zijn geen uitzondering en dateren van deze eerste aanplantingen. Wanneer in 1830 de Belgische omwenteling plaatsvindt, verkoopt de Generale Maatschappij, die het woud als dotatie had gekregen van Willem van Oranje, bijna 60% van haar bezittingen. Deze gronden werden ontgonnen, de resterende 4.400 ha kennen we vandaag als het Zoniënwood. Leopold I verwerft het in 1843 en vertrouwt het beheer toe aan het Bestuur voor Waters en Bossen. Ongeveer 80% van het woud is beuk, 10 % eik en 10 % naaldhout.

Sinds 2017 maken vijf delen van de drie integrale bosreservaten in het Zoniënwood deel uit van het Unesco-Werelderfgoed als onderdeel van een groep van in totaal 94 uitzonderlijke beukenwouden in 18 Europese landen. In het Zoniënwood lopen ook een heleboel dieren rond. Je vindt er onder andere eekhoorns, salamanders, vleermuizen, kikkers, everzwijnen en reeën. Er fladderen geregeld haviken, boomklevers en winterkoninkjes rond, en in de vijvers en riviertjes zie je misschien wel een wat vissen rondzwemmen. Sinds kort grazen er ook Schotse hooglanders.

Hoeilaart is een oude verovering op het Zoniënwood, mogelijk gemaakt door de bronrijke vallei van de IJse. Archeologische vondsten wijzen duidelijk aan dat zich al in de prehistorie mensen gevestigd hadden in de nabijheid van deze rivier. In de **19de eeuw** breekt de tijd van grote welvaart aan voor het merendeel van de **Hoeilanders**. Ten tijde van de hoge vleesprijzen in de hoofdstad (einde 18de - begin 19de eeuw) waren het inwoners uit Hoeilaart die de **Brusselse vleesmarkt** voor meer dan 80 % bevoorraadden. Op een bepaald ogenblik bestond de gemeenteraad hier enkel uit beenhouwers. Nog in de 19de eeuw ontstond de **druiventeelt onder glas**. In 1865 bouwde Felix Sohie in Hoeilaart de eerste druivenserre. Dankzij de aanwezigheid van het woud – dat meer dan 50 % van het grondgebied van de gemeente inneemt – is Hoeilaart ook een van de bosrijkste en groenste gemeentes van ons land. **Kasteel van Hoeilaart** is een neogotisch kasteel, opgericht in 1858 naar een ontwerp van ingenieur Jozef Claes (Antwerpen) op de plaats van het 15de-eeuwse kasteel van de heerlijkheid Ter Heyde. Het kasteel wordt omgeven door een park dat vandaag fungeert als gemeentepark. Ten oosten van het kasteel ligt de voormalige kasteelhoeve met de kapel, beide in kern opklimmend tot de 17de eeuw.

Bronnen: <https://etymologiebank.nl/trefwoord/woud1>

<https://www.amisdesoignes-zonienwoudvrienden.be/nl/het-woud/over-het-beukenbos/verschillende-aspecten-van-het-zonienwoud/een-bladzijde-geschiedenis#:~:text=Wanneer%20in%201830%20de%20Belgische,we%20vandaag%20als%20het%20Zoni%C3%ABnwoud..>

<https://www.jezus-eik.be/geschiedenis-van-het-zonienwoud/>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/39785>